

Opgewekt naar de eindstreep

Hendrik Groen bij Meulenhoff

Pogingen iets van het leven te maken

Zolang er leven is

Leven en laten leven

Een kleine verrassing

Opgewekt naar de eindstreep

Hendrik Groen

*Opgewekt naar
de eindstreep*

Het laatste geheime dagboek van Hendrik Groen, 90 jaar

ROMAN

MEULENHOFF

ISBN 978-90-290-9413-9

ISBN 978-94-023-1598-1 (e-book)

ISBN 978-94-528-6345-0 (audio)

NUR 301

Omslagontwerp: DPS Design & Prepress Studio

Omslagbeeld: © Ingrid Bockting

Zetwerk: Text & Image, Assen

© 2020 Peter de Smet en Meulenhoff Boekeryj bv, Amsterdam

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Dinsdag 19 november 2019

Ik weet eigenlijk niet zo goed hoe ik weer moet beginnen. Met schrijven. Dus ben ik maar begonnen met dat op te schrijven.

Het is een terugkerend probleem aan het worden: dat ik niet meer weet wat ik aan het doen was, of wat ik zou gaan doen, of hoe iets ook alweer moet. Zo stond ik vorige week in de supermarkt voor een schap met potjes babyvoeding en ik kon niet bedenken welke smaak ik moest kiezen. Ik las de opschriften: sperziebonen, gemengde groenten, fruithapje rood fruit...

Een juffrouw van de kruidenier kwam naar me toe en vroeg of ze me kon helpen. 'U staat er namelijk al een tijdje.'

Ik wist niet meer precies waarom ik daar stond. Ik moest boodschappen doen, dat was duidelijk, want ik was in een supermarkt. Maar wat moest ik ook alweer hebben?

'Hebt u geen briefje?' vroeg de winkeljuffrouw.

'O ja, dat is waar ook, mijn vrouw heeft me een briefje meegegeven.'

'Zullen we daar dan samen eens naar kijken?'

'Nee hoor, ik maak maar een grapje. Mijn vrouw is al ruim een jaar dood, die geeft geen briefjes meer mee.'

Het meisje lachte niet. Het was ook een vreemd grapje, al zeg ik het zelf.

Ik moest even zoeken, maar toen vond ik in mijn jaszak het

boodschappenlijstje. Ik herkende mijn eigen hanenpoten. Ik zei nog tegen het meisje dat ze het vast niet kon lezen, maar ze wilde toch even kijken.

‘Babyvoeding staat er niet op,’ constateerde ze toen ze het lijstje had bestudeerd.

‘Nee, het is een eeuwigheid geleden dat ik babyvoeding moest kopen,’ zei ik. ‘Toen had je ook al die potjes nog niet. Dat maakte mijn vrouw zelf.’

‘Er staan koekjes op uw briefje.’

Het meisje liep voor me uit naar de koekjes.

O ja, ik moest koekjes hebben, gelukkig wist ik het weer. En yoghurt. En tandpasta.

Alles werd weer een beetje helder.

Vergeetachtigheid is geen pretje, dat kan ik iedereen verzekeren. En het went niet. Ja, bij andere mensen is het soms grappig en kun je erom lachen. Zo was Grietje een keer vergeten dat ze achter in de kerststal een banaan had neergelegd. Zaten er allemaal fruitvliegjes op het kindeke Jezus. Daar hebben we samen veel lol om gehad. Al was het daarna nog wel een hele toer om het stalletje weer schoon te krijgen en zat de stofzuigerzak vervolgens ook nog verstopt van al het stro. Wel hebben we in die zak toen het hoofd van een herder teruggevonden. Dat hoofd was misschien ooit afgebroken en er daarna weer op gelijmd, maar blijkbaar niet zo stevig.

Ik vraag me wel af waarom Grietje die banaan nou precies dáár had neergelegd voor ze hem vergat. Misschien dacht ze dat Jezus erg van bananen hield. Of Maria.

Maar nu even terug naar het begin, want ik weet het weer.

Ik heb besloten weer te gaan schrijven, juist omdat ik zo veel vergeet. Dan kan ik mijn dagboek gebruiken als geheugensteun-

tje en om wat structuur te geven aan het leven van alledag.

Nu ik over dat laatste nadenk is dat eigenlijk een beetje onzin. Hoeveel structuur heb ik tegenwoordig nog nodig? Ik word elke dag wakker, ga ontbijten, koffiedrinken, lunchen, theedrinken, avondeten, koffiedrinken en daarna val ik 's avonds voor de televisie in slaap.

Dat klinkt toch niet al te ingewikkeld?

Maar toch ben ik zelfs van dit overzichtelijke programma soms het programmaboekje in mijn hoofd kwijt. Weet ik niet meer of ik net heb ontbeten of geluncht. Of ik moet gaan slapen of net wakker ben. Nou ja, dat laatste is een grapje.

Het zou er allemaal niet zo veel toe doen als ik Juffrouw Jansen niet had.

Ter verduidelijking: Juffrouw Jansen is de hond die ik van Evert heb gekregen. Die naam zat bij het cadeau inbegrepen. En om het nog iets vreemder te maken: Juffrouw Jansen is een mannetje. Hij moet netjes drie keer per dag uitgelaten worden. Twee keer een ommetje om het huis en een keer wandelen op het strand. Daar kan hij achter de bal aan rennen die ik voor hem weggooi. Voor dat gooien heb ik zo'n speciale ballengooier gekocht. Daarmee haal ik, met wind mee, soms nog wel een meter of twintig.

Vorige week, of nou... in ieder geval een tijdje geleden, zei Leonie tegen me: 'Ga je nou alweer wandelen, Hendrik?'

'Hoe bedoel je, alweer?' vroeg ik nog, maar ik voelde nattigheid.

'Nou,' zegt mijn vriendin, 'je hebt Juffrouw Jansen een half uur geleden ook al uitgelaten.'

'Ja, maar toen heeft-ie niks gedaan en ik moest snel terug want... eh... ik moest zelf nodig naar de wc. En het leek me geen goed idee om op het grasveldje naast hem te gaan zitten drukken.'

‘Het zou wel een grappig gezicht geweest zijn,’ vond Leonie, ‘jij en Juf naast elkaar op jullie hurken.’

‘Ik weet eigenlijk niet of een hond hurken heeft,’ probeerde ik het gesprek een andere wending te geven.

Dat wist zij ook niet. Met hurken is het lastig te bepalen waar ze zitten. Net als met kladden en lurven.

Maar ik moet bekennen dat het niet waar was wat ik zei. Dat ik zelf naar de wc moest. Ik bedacht maar wat, want ik wist niet meer dat ik zo kort daarvoor ook al met Juf had gewandeld. Ik dacht dat het inmiddels middag was, maar toen ik op mijn horloge keek zag ik dat het pas half elf was.

‘Zullen we zo eerst maar eens een bakje koffie gaan drinken,’ stelde ik voor, ‘dan breng ik nu even Juffrouw Jansen weg.’

De hond mag namelijk niet meer mee naar de conversatiezaal beneden. Hij heeft zich meerdere malen misdragen. Een keer had hij, als puppy, tegen het been van mevrouw Sliedrecht geplast.

‘Ik denk, ik denk, hé... wat voel ik nou toch voor warmes in mijn schoen lopen,’ had Sliedrecht gezegd.

Een andere keer had hij een halve rol koekjes van meneer Sluiter opgegeten. Die had op hoge toon schadevergoeding geëist: twee nieuwe rollen. Eén voor geleden materiële schade en één voor immateriële schade. Toen ik vroeg waar die laatste schade uit bestond, zei Sluiter dat hij PSTT had.

‘PSTT bedoelt u?’

‘Ja dat zeg ik, dat heb ik heel erg. Vooral met koekies.’

Meneer Sluiter is een beetje gek, dat is waar, maar dat komt niet door posttraumatische stress, maar door een leven lang heel veel drinken.

Het derde vergrijp van Juf was de genadeklap. Er kwam een dame langs van de keuringsdienst van bejaardenhuizen of zoiets, en toen ging hij tegen haar been op staan rijden. Onze eigen

directeur, de heer Blekemolen, stond erbij en keek ernaar en wist even niet wat hij moest doen. Ik kon Juf snel wegtrekken, maar de mevrouw keek naar haar eigen been alsof ze dat er het liefst af wilde hakken.

De volgende dag hing er een groot bord bij de deur van de conversatiezaal: VERBODEN VOOR HONDEN. Het aardige van dit tehuis is juist dat er kleine huisdieren gehouden mogen worden, maar dat is dus, dankzij Juffrouw Jansen, nu enigszins ingeperkt.

Maar waarom had ik het hier ook alweer over mijn hond?

Daar bewijst zich meteen het nut van mijn nieuwe dagboek: daarin kan ik nakijken waarom ik het ergens over heb. Het enige wat ik moet onthouden is dat ik regelmatig opschrijf wat ik niet moet vergeten.

Ik kan niet beloven dat ik elke dag ga schrijven, maar ik ga mijn best doen.

Woensdag 20 november

Volgende week zaterdag is de halfjaarlijkse reünie van Omanido, hier in mijn tehuis.

We zijn nog met zijn zessen: Edward, Graeme, Antoine, Ria, Leonie en ik.

Evert en Eefje zijn er natuurlijk niet meer en Grietje is te verward. De laatste keer dat ze erbij was, dat zal zo'n anderhalf jaar geleden zijn geweest, herkende ze niemand meer. En ze maakte er bij het feestelijke diner nogal een rommeltje van. Toen het met de spaghetti bolognese en een vork niet zo goed wilde lukken, at ze verder met haar handen, maar ook toen kwam het meeste op haar schoot terecht en op haar gerimpelde wangetjes en kin, hooguit in de buurt van haar mond. Ze zat helemaal on-

der de slierten en de rode gehaktsaus en straalde alsof ze net van de schoonheidsspecialiste vandaan kwam. Dat maakte het wel weer erg ontroerend. We waren vergeten dat de zusters haar in de gesloten afdeling altijd voerden. Ook met de wijn, in haar geval limonade in een plastic wijnglas, ging het niet helemaal volgens de etiquette: ze goot het meeste naast haar mond.

‘Nou mam, dat was lekker,’ zei ze tegen Leonie.

Vijf minuten later wees Edward op Grietje, met een vinger tegen zijn lippen: ze sliep in haar stoel. Mond een klein stukje open. Ze zag er tevreden uit. Wij werden er stil van.

Ik ga nog eens in de maand naar het tehuis waar ze nu zit. Of eigenlijk ligt. Ze komt nog maar nauwelijks uit bed. Als een baby heeft ze weer een knuffel: een pluchen zeehond, die ze altijd vastheeft en in bed omhelst.

‘Ik ben moe.’ Het zijn de enige verstaanbare woorden die er nog uit komen. De zuster zei dat Grietje het prettig vindt als je haar wang streelt. Dat doe ik, als ik op bezoek ben, een paar minuten. Daarna ga ik weer naar huis; de visite heeft niet veel om het lijf. De zuster heeft al een paar keer gezegd dat het nu echt niet lang meer zal duren, dus ik neem iedere keer afscheid van haar alsof het de laatste keer is dat ik haar zie.

‘Je bent een taai musje, Grietje,’ zei ik de vorige keer bij het vertrek.

‘Ik ben een meisje, geen musje.’

Ik geloof echt dat ik haar dat hoorde mompelen.

O ja, de reünie.

Leonie en ik hebben beneden het zaaltje gereserveerd dat ze gebruiken voor vergaderingen. We mogen de slingers van het tehuis gebruiken om het een beetje op te vrolijken, want het is nou niet bepaald een feestzaal. Lidy, de activiteitenbegeleidster,

komt om te helpen versieren. Nou ja, helpen... wij zeggen wat er moet gebeuren, en zij doet het werk. Een schat, die Lidy. Leonie heeft bij de toko een rijsttafel besteld voor zes personen. Ik heb een mooi wijntje uitgezocht. Omanido danst niet meer op de tafel, maar van lekker eten en drinken wordt nog steeds volop genoten. En we genieten van elkaar.

Ik zie ernaar uit.

Ik vraag me nu opeens af of ik die wijn eigenlijk wel heb besteld. Ik weet het niet meer. Soms kijk ik terug in de tijd en dan zie ik alleen maar mist. Ik moet zo dadelijk even in mijn kasten kijken. Als daar geen wijn staat, dan moet ik naar de slijter. Zes flessen wijn kopen, twee rood en vier wit.

Is het heel raar om de slijter te vragen: 'Ben ik hier pas nog geweest om zes flessen wijn te kopen?'

Nee, dat ga ik niet doen.

Misschien zegt die vriendelijke man zelf wel: 'Zo, bent u daar alweer, u lust ze wel, meneer Groen.' Maar in dat geval zijn er dus zes flessen zoek. Wat moet ik dan doen? Waar moet ik dan zoeken?

Zondag 24 november

Er is nu al voor het zoveelste jaar een hoop gedoe over de kleur van Zwarte Piet. Hier in huis is men overwegend voor zwart, met het ijzersterke argument dat hier te pas en te onpas gebruikt wordt: 'Zo hoort het, want zo is het nou eenmaal altijd geweest.'

Dat weerspreek ik soms met: 'Niets is voor de eeuwigheid.' Kijken ze me aan alsof ik Chinees spreek.

Hoe treurig is het dat 'de mensen' het zelfs over de kleur van een Piet niet eens kunnen worden? Blokkades, rechtszaken,

scheldpartijen, geweld. Heel veel haat en nijd omdat mensen elkaar de juiste kleur willen opdringen. Vlak naast het zoveelste grote verhaal in de krant over Zwarte Piet stond een piepklein berichtje: 39.773 vuurwapendoden in één jaar in de vs. Ook de kortstondige ophef over 400.000 sterfgevallen sinds 2000, ook in de vs, als gevolg van verslaving aan zware pijnstillers is alweer geluwd. In de farmaceutische industrie werken echt de allerbeste massamoordenaars. Daarbij vergeleken zijn moslimterroristen kleine scharrelaars.

In een bar in Amerika maakte een dansende FBI-agent een achterwaartse salto, verloor daarbij zijn pistool, dat afging en een bezoeker neerschoot. Hij was niet dood en zit dus niet bij die 39.773 vuurwapendoden. Een ongeluk zit in een onwaarschijnlijk hoekje. Er schijnt een filmpje van te zijn, maar dat wil ik niet zien.

Maar nu snel weer terug naar de knecht van Sinterklaas, sorry, naar de logistiek medewerker van de Sint. Of kan Piet als hij wit is, of roetgeveegd, wel weer knecht zijn?

Evert was jaren geleden een van de eerste roetveegpieten. Niet uit overtuiging maar uit slordigheid. Mijn vriend en ik zouden als verrassing als Piet en Sint de conversatiezaal binnenwandelen tijdens de thee. Om zich goed voor te kunnen bereiden had Evert al om twee uur 's middags een flesje opgetrokken. Uit solidariteit dronk ik een glaasje mee. Toen we ons een uurtje later gingen omkleden waren we enigszins onvast ter hand en ter been. Uiteindelijk zat mijn baard scheef en bij Evert zat er meer schmink op zijn kraag dan op zijn wangen.

‘Ik zie nog overal wit,’ waarschuwde ik.

‘Ik ben de eerste Zwitte Piet,’ verklaarde mijn vriend.

Toen dit rommelige duo even later de eetzaal binnenwandelde, werden we met gejuich ontvangen. Er werd spontaan ‘Zie ginds komt de stoomboot’ ingezet. Alleen meneer Bakker liep vloekend

en tierend de zaal uit. ‘Aan die flauwekul doe ik niet mee.’

Het duurde niet lang of mevrouw Stelwagen kwam pools-hoogte nemen. Ze aarzelde: moest ze ingrijpen of ons onze gang laten gaan? Ze besloot dat het voorlopig het beste was om haar gemaakte glimlachje op te zetten.

Evert doorbrak vrij ruw deze status quo door haar eerst een klapzoen te geven en haar daarna bij Sinterklaas op schoot te duwen. Daar zat ze: schaakmat.

Er werd gelachen en gejoeld.

‘U zit helemaal te blozen, mevrouw Stelwagen, u bent toch niet stout geweest?’ vroeg ik.

‘Nee hoor. Ik eh, ik ga even de eh... uw grote boek halen.’ Ze worstelde zich van mijn schoot af en haastte zich weg. We hebben haar die middag niet meer teruggezien.

Niet vergeten: naar de wijnhandel. Vier wit, twee rood.

Maandag 25 november

Ik ben bang. Ik heb het nog niet eerder durven opschrijven, maar ik ben bang. Het kan bijna niet anders: ik ben aan het dementeren.

Dinsdag 26 november

Ik ben speciaal voor de reünie naar de kapper geweest.

‘Hoe wilt u het hebben?’ vroeg de kapper.

Ik had liever gewild dat hij had gevraagd: ‘Wie wilt u hebben?’

Dan zou ik gekozen hebben voor de vrolijke jonge stagiaire om aan mijn hoofd te frutselen en niet voor hem, de zwetende en zuchtende middelbare man die hier in de kapperszaak van Bergen aan Zee de schaar zwaait.

Ik zei dat ik graag *extensions* wilde. Hij keek mij niet-begrijpend aan.

‘Dat was een grapje zeker?’

‘Ja, dat was een grapje.’

‘Hoe wilt u het hebben, meneer?’ vroeg hij nogmaals, een beetje ongeduldig.

‘Stukje eraf. En de wenkbrauwen graag meenemen.’

Ik keek in de spiegel. Ik zag een schijterige man. Negentig jaar, helemaal niets meer te verliezen, en toch durfde ik de kapper niet te vragen of hij ook die grote haren die uit mijn neus groeiden wilde wegnippen. Sta ik vanmiddag weer zelf voor de spiegel te hannesen met een schaar die in spiegelbeeld steeds de verkeerde kant opgaat, ging het door mij heen.

Ik haalde diep adem.

‘Wilt u die lelijke neusharen ook doen?’

Het was even stil.

‘Doen?’

‘Knippen.’

‘Nou... als het moet...’

‘Graag, dank u wel.’

Even later stond de kapper met een vies gezicht mijn neusharen te knippen. Het was nog geen tien seconden werk.

Ik heb een kleine maar mooie overwinning op mijzelf geboekt. Dit zou ik vroeger nooit gedurfd hebben.

Niet vergeten: hondenbrokken kopen. Ik had vanochtend niks in huis voor Juffrouw Jansen. Heb hem toen maar twee boterhammen met cervelaatworst gegeven. Hij lust geen kaas. Hij

had daarvoor wel al, op eigen initiatief, een halve banketletter opgegeten. Ik wist niet dat honden van spijs houden.

Woensdag 27 november

Ik heb twee nieuwe briefjes opgehangen. Een roze op mijn prik-bord met daarop: *hondenvoer* en een gele op de spiegel van de badkamer met daarop: *tandenpoetsen*.

Roze briefjes zijn voor dingen die ik moet kopen.

Gele briefjes zijn voor dingen die ik moet doen.

Blaauwe briefjes zijn gebruiksaanwijzingen. Bijvoorbeeld hoe de magnetron ook alweer werkt. Ik kon laatst toch niet meer bedenken op welk knopje ik moest drukken om iets op te warmen. En ik wist ook niet meer waar ik de gebruiksaanwijzing had opgeborgen. Gelukkig heb ik geen enorm huis, maar slechts één kleine kamer met een keukentje. Niet eens een aparte slaapkamer. Het is een ouderwets bejaardentehuis waar ik nu woon, dat ongetwijfeld op de nominatie staat om over een paar jaar gesloopt te worden. Het dient vooral als opvang voor oude mensen die door de sloophamer weggejaagd zijn uit andere verzorgingshuizen. Ik zit er prima. Vlak bij het strand. Over het algemeen heel aardig personeel. Mijn medebewoners kunnen ermee door maar zijn te krakkemikkig en te futloos om een nieuwe Omanido mee op te richten. Of misschien heb ik er zelf niet meer de puf voor. Dat zou ook kunnen, als ik heel eerlijk ben. Met Leonie vorm ik nu een club van twee. Of eigenlijk, met mijn hond Juffrouw Jansen erbij, een club van drie.

Kijk, nu is het handig dat ik even terug kan lezen waar ik het net over had: gekleurde briefjes.

De gebruiksaanwijzing van de magnetron had ik snel gevonden, omdat ik in mijn hele huis maar vijf laatjes heb. En gebruiksaanwijzingen horen in een laatje, dat weet iedereen. Toen kon ik opzoeken wat ik vergeten was en nu hangt er een blauw briefje met aanwijzingen naast de magnetron.

Lichtgroene briefjes zijn voor mijn codes en dergelijke: pincode, bankrekeningnummer, wachtwoorden en nog het een en ander. Die briefjes heb ik verstopt in een boek en er hangt één groen briefje op het prikbord met daarop de naam van het betreffende boek.

‘Gezellig al die kleurtjes,’ zei Leonie laatst, toen ze me kwam halen om samen de hond uit te laten. Toen ik een beetje treurig mijn hoofd schudde voegde ze eraan toe: ‘Positief denken, Hendrik, altijd zoeken naar de fleurige kanten.’

Ze heeft gelijk. Het kostte me enige overredingskracht om het mezelf wijs te maken, maar nu vind ik ook dat het er vrolijk uitziet met al die gekleurde briefjes. Ik plak of prik nu met meer plezier nieuwe briefjes op.

Donderdag 28 november

Ik heb eindelijk een afspraak gemaakt met de geriater. Dankzij Leonie.

Ik was voor de zoveelste keer de riem van Juf kwijt en zat op mijn knieën om onder het bed te kijken toen Leonie mijn kamer binnenkwam.

‘Ben je ochtendgymnastiek aan het doen, Hendrik?’ vroeg ze.

Ik schrok, want ik had haar niet binnen horen komen en stootte mijn hoofd tegen de onderkant van het bed.

‘O, sorry, schat. Ik had ook moeten kloppen.’

Ik herinnerde haar eraan dat ik haar een poosje geleden toestemming had gegeven zonder kloppen binnen te komen. Dat was nadat ze een keer minutenlang op de deur had staan kloppen en toen angstig en bezorgd de deur op een kier had gedaan en om de hoek gekeken. Daar zat ik, voor het raam. Ik keek naar buiten en luisterde naar Beethoven, met mijn koptelefoon op. Toen schrok ik trouwens ook enorm toen ze me voorzichtig op mijn schouder tikte.

‘Sorry, Hendrik, maar ik heb heel lang geklopt, want ik wist dat je thuis was en toen dacht ik dat je misschien dood op de grond lag en ben naar binnen gegaan.’

‘Voortaan binnen zonder kloppen, hoor!’ heb ik haar toen opgedragen.

Grappig dat ik me dat later wel herinnerde en zij niet.

Maar ik was dus de hondenriem kwijt en meldde Leonie dat ik die onder het bed aan het zoeken was.

‘Ik zou de riem dichterbij de hond zoeken, Hendrik,’ lachte mijn vriendin.

Ik keek naar Juffrouw Jansen. Die zat in zijn mand en de riem zat aan zijn halsband vast.

‘Zeker vergeten,’ mompelde ik.

Leonie keek me doordringend aan. ‘Ik ga even streng zijn, Hendrik Groen, want je steekt al veel te lang je kop in het zand: je moet naar de dokter. Vergeetachtigheid is één ding, alzheimer of korsakov een ander.’

Ik keek haar waarschijnlijk schaapachtig aan. ‘Zou je denken?’

‘De klassieke tegenvraag, Hendrik: wat denk je er zelf van?’

Ik kon toen niet anders dan toegeven dat ik al een tijdje rondloop met de angstige gedachte dat ik aan het dementeren ben.

‘En dus...’ zei ze.

‘Ja, wat dus?’ probeerde ik nog.

Volgende week heb ik een afspraak bij de geriater. Leonie stond erbij te blijven terwijl ik hem telefonisch maakte.

Vrijdag 29 november

Er is een belangrijke overeenkomst tussen bejaarden in Amsterdam-Noord en in Bergen aan Zee: er wordt net zo veel gezeurd en geklaagd. In Amsterdam hadden we het gescheld en gevloek van de heren Bakker en Pot, het gezemel van mevrouw Van Gelder en het diepe zuchten van het overgebleven zusje Slothouwer, hier hebben we dezelfde types maar met andere namen. We gaan nog van ze horen.

Nou ja, beter iets dan niets, kun je zeggen. In een nog groter deel van de bewoners zit helemaal geen leven. Die zitten niet alleen achter de geraniums maar gedragen zich ook als een geranium. Voornaamste activiteit: kijken naar het weer.

Als ze beneden komen voor koffie of thee zijn ze al doodmoe van het nietsdoen. Tergend langzaam roeren ze in hun kopjes. In slow motion vermalen hun kaken de koekjes. De gelatenheid van dit deel van de bevolking hier is besmettelijk. Als je je er niet met hand en tand tegen verzet ben je verloren. Wat mis ik mijn vriend Evert in deze strijd. Samen zouden we nooit wegzakken in dit moeras van lusteloosheid. We trokken elkaar er aan de haren uit.

Nu moet ik het vooral van Leonie hebben en zij van mij. Ik prijs mijzelf natuurlijk gelukkig dat zij er is, maar ze maakt nou eenmaal niet de botte grappen van Evert en zorgt niet voor ophef en vertier.

Ze is meer van de frisse neus.

‘Even een frisse neus halen, Hendrik?’ vraagt ze twee, drie

keer per dag. Als Leonie mijn kamer binnenkomt staat Juffrouw Jansen twee tellen later voor me te kwispelen met zijn riem in zijn bek. Als ik die tenminste niet kwijt heb gemaakt. Maar dat heb ik, geloof ik, al verteld.

Vergeet ik bijna mijn zonnestraaltje, bij wie ik altijd weer zin in het leven tank: Frida.

Ze komt elke week drie of vier keer langs. Meestal om me op te halen om met de hond te gaan wandelen. Maar ook minstens één keer in de week om te schaken.

‘Vandaag heb ik niet zo veel tijd en kom ik alleen maar even klessebessen,’ meldt ze soms.

‘Kom binnen, Tante Bet,’ antwoord ik dan.

Dan schenkt ze zichzelf een appelsap in, neemt twee koekjes uit de trommel en vertelt uitgebreid over wat ze allemaal heeft meegemaakt op school en thuis.

Daarna vraagt ze wat ik heb meegemaakt.

Omdat dat vaak in één woord samen te vatten is, namelijk ‘niets’, moet ik mijn toevlucht nemen tot verhalen over vroeger. Gelukkig ben ik die nog niet vergeten.

Frida vindt het enig als ik vertel over kinderen die in de hoek moesten staan of strafregels schrijven.

Altijd springt ze dan na een half uurtje ineens op.

‘Shit, opa, ik moet allang naar huis.’

Dan krijg ik een omhelzing en drie zoenen, ‘doedoei’, en weg is ze.

Daar kan ik zeker twee dagen op teren.

En dan is er nog een heel aardige Marokkaanse zuster. Eigenlijk mag je in de klas geen sjaltje of pet op hebben, maar bij haar zie ik dat door de vingers.

Ze komt altijd even bij me zitten als ze dienst heeft.

Dan vertelt ze over haar jeugd in een klein dorpje in het Rif-

gebergte en ik vertel over mijn jongensjaren in Schoonhoven. De overeenkomsten zijn verrassend groot, waarschijnlijk door het verschil in ontwikkeling in de twee landen. Zij vertelt over de jaren tachtig op het platteland van Marokko en ik vertel over het provinciale Nederland van voor de oorlog.

Heerlijk.

Ook Fatima staat vaak opeens op. ‘O jee, zo laat al. Ik moet weer aan de slag, meneer Groen. Lekker even gekletst. Doei.’

Van haar krijg ik geen omhelzing en drie zoenen. Helaas. (Grapje)

Ik zou er waarschijnlijk dagen van in de war zijn.

Zaterdag 30 november

Gelukkig had Leonie me gisteren gewaarschuwd: ‘Vergeet je morgen de reünie niet, Hendrik?’

‘Nee, natuurlijk niet,’ antwoordde ik, ‘ik ben al met mijn speech bezig.’

‘O, leuk, ga je speechen?’

Dat had ik ter plekke verzonnen, dus nu zit ik eraan vast.

Ik heb later nog op mijn briefjes gekeken en ja hoor, het stond er: 30 november reünie. Ik was het glad vergeten. Die briefjes helpen niet als je er niet regelmatig op kijkt.

Moest toen ook nog als een haas naar de slijter om zes flessen wijn te halen. Hij zei niet: ‘Bent u daar alweer’, dus ik ben vermoedelijk niet eerder langs geweest. Heb ook nergens in mijn kamer zes verdwaalde flessen wijn zien staan.

Ik ben nu al een uur aan het worstelen met een toespraakje voor straks aan tafel. Het wil niet zo vlotten.

Zondag 1 december

Het was heerlijk om de Omanido-leden weer te zien, maar ook een beetje pijnlijk.

Algemene klaagzang bij ieder weerzien: iedereen mist iedereen.

‘Zo leuk als in Amsterdam-Noord krijgen we het nooit meer,’ verzuchtte Ria en we knikten onze oude hoofden er bijna van af.

‘È oor al uilijkheid, dat wam iet door Amstam Oord, maa door ullie,’ zei Edward, ‘ullie vestaan me enminst, ondank mij praakgebrek.’

‘Wat zeg je?’ vroeg ik.

‘At ullie me enminst... ach, krij de pip, Endik...’

Iedereen moest lachen.

‘Sorry Edward, maar ik probeer af en toe een evertsiaans grapje te maken,’ verduidelijkte ik.

Graeme opperde dat we een kwartier lang mochten klagen over onze nieuwe situatie en daarna weer ouderwets onbekommerd van elkaar moesten gaan genieten. Aldus geschiedde.

De rijsttafel was voortreffelijk, de drank vloeyde rijkelijk en er werd veel gelachen. Ik weet niet precies meer hoe ik in mijn kamer gekomen ben en dat lag deze keer niet aan mijn dementie, maar aan de chardonnay.

De leuke zuster kwam vanmorgen naast me zitten aan de koffietafel en fluisterde dat ze in alle vroegte maar even snel het een en ander aan lege flessen naar de glasbak had gebracht om commentaar te voorkomen.

‘Wat kunnen jullie toeteren, zeg,’ lachte ze.

‘Tetteren, Fatima, toeteren doe je bij de fanfare,’ lachte ik terug.

Ze gaf me een knipoog. Die stond haar heel charmant.

Dinsdag 3 december

Ik heb gelezen dat mensen met zware dementie niet meer rationeel kunnen nadenken maar uitsluitend emotioneel reageren op hun omgeving. En dat omgevingsmanagement daarom belangrijk is. Dus raden de deskundigen aan: geen verwarring, gestructureerde dagbesteding en bij voorkeur 'beleefplekken' uit de goeie ouwe tijd.

Ik heb me afgevraagd wat er op mijn beleefplekken moet komen te staan, maar ben er nog niet helemaal uit. In ieder geval een schoolbord met krijtjes en een wisser, lijkt mij.

Zou er een zekere voorspelbaarheid zitten in hoe ver een dementerende teruggaat in de tijd, voordat het licht ten slotte helemaal uitgaat? Veertig jaar? Zestig? Tachtig?

Kom ik terecht in mijn eigen jeugd of in die van mijn dochtertje? Als ik in godsnaam maar niet elke keer die vreselijke dag moet herbeleven, maar bijvoorbeeld over de hei mag fietsen met haar voorop in het stoeltje. Het verschil tussen een zielsgelukkige en een totaal ontredderde oude man in de war.

Ik wist toch een paar dingen niet meer van de reünie.

Leonie zei dat ik op de tafel had gedanst.

Ria gebeld: klopt. Ik was op tafel geklommen.

Ze complimenteerde me ook nog met mijn leuke speech. Ze had er veel moed uit geput.

'Nou... heel graag gedaan, Rie,' zei ik, maar ik had geen idee meer wat ik had gezegd. Ik kon ook nergens meer het spiekbriefje voor mijn toespraak vinden.

Woensdag 4 december

Vorig jaar heb ik mijn vrouw begraven. Of eigenlijk gecremeerd, maar dat vind ik niet prettig klinken. Ze had ooit in een helder moment aangegeven dat ze gecremeerd wilde worden. Het was gelukkig een mooie lentedag, anders was het ondraaglijk geweest. De vogels floten een vrolijk afscheidslied en overal stonden planten en struiken in bloei, alsof het was om haar uit te zwaaien. Mijn vrouw had een prachtige bloemen-naam, ze heette Rosa, en ze hield van vogels, planten en bloemen.

Er waren nog zes andere mensen, onder wie twee zusters die haar de laatste jaren vaak hadden verzorgd.

Een van hen vertelde mij dat ze tot op de dag van haar dood dagelijks een wandeling door de tuin had gemaakt met een van de zusters.

‘Zon, regen, sneeuw of storm, het maakte haar niet uit. Ze wilde altijd naar buiten. En ik denk te weten dat ze dan gelukkig was,’ zei de zuster. Ik kende haar nauwelijks, maar ze had me een arm gegeven en samen stonden we een tijdje bij de kist voordat die zacht zoemend een luik in verdween, op weg naar de oven. Dat moet een goede zuster geweest zijn.

Ik vertelde haar dat ik ook altijd met mijn vrouw ging wandelen als ik haar kwam opzoeken. Het ‘gesprek’ bestond dan voornamelijk uit het wijzen naar vogels en bloemen. Ik geloof dat ze op het eind van haar leven wel gelukkig was, op haar manier. In ieder geval leek ze rustig. Misschien huppelde in haar gedachten ons dochttertje Aafke wel mee naast de rolstoel.

De terugreis naar Bergen aan Zee was eenzaam.

Leonie had aangeboden met me mee te gaan, maar ik vond dat ik het alleen moest doen. Ik kon niet uitleggen waarom.

Donderdag 5 december

Ik zat gisteren een beetje te dommelen in mijn stoel toen er heel hard op de deur werd gebonsd. Ik ben aardig doof aan het worden maar schrok toch. ‘Zwarte Piet,’ flitste het meteen door me heen. En laat dat nou nog kloppen ook. Toen ik de deur opendeed stond er een hele grote doos in de gang, met een strik eromheen. Eerst dacht ik dat het weer een grap van Evert was, maar die is nu al twee jaar dood. Of is het pas één jaar? Het leek me in ieder geval te lang om nog een teken van leven na de dood te geven.

Ik haalde de doos naar binnen en sloot de deur. Drie seconden later schrok ik me weer een hoedje, zo hard werd er op de deur getimmerd. Ik deed open en keek: niemand. Tot Frida met een luid ‘BOE!’ van achter de plantenbak met plastic planten tevoorschijn sprong. Dat was de derde hartverzakking in twee minuten. Met mijn hart is dus blijkbaar niks mis, want het klopte gewoon door.

‘Daar wordt aan de deur geklopt, hard geklopt, hard geklopt,’ zong Frida, en daarna kreeg ik een ‘huggie’, zoals zij dat noemt. Ik gaf een huggie terug. En ik bedacht dat ik voor haar geen cadeautje had. Helemaal vergeten. En dat terwijl ze mij als stief-opa heeft geadopteerd sinds het lot bepaalde dat ik uitgerekend naar haar woonplaats Bergen aan Zee ging verhuizen.

‘Uitpakken, opa.’ Ze giechelde van de voorpret.

Ik deed de strik eraf, maakte de doos open en zag... weer een